

TELEWIZJA POLSKA

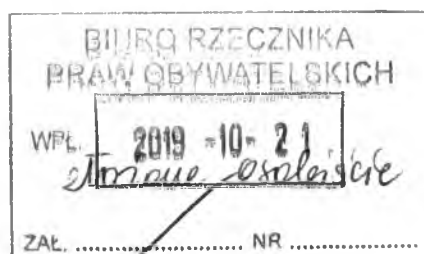
RPW/67757/2019 P
Data:2019-10-21

Jacek Kurski

Prezes Zarządu

Warszawa, dn. piątek, 18 października 2019 r.

TVP/JK-072-218/2019

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Stanisław Piatek Rzecznik

w związku z Pańskim pismem z dnia 22 maja i 14 października 2019 dotyczącym „Sprawozdania o stanie ochrony języka polskiego za lata 2016-2017” (dalej: Sprawozdanie) przedstawionego Sejmowi RP przez Radę Języka Polskiego, uprzejmie wyjaśniam, że zapoznałem się z przedstawionymi uwagami.

Na wstępie pragnę podziękować za przesłane uwagi dotyczące stanowiska Rady Języka Polskiego przedstawione w Sprawozdaniu, które stało się przedmiotem debaty publicznej. W tej sprawie zabrała głos m.in. Kierownik Zakładu Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej im. Stefana Szumana Instytutu Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego p. dr hab. Dorota Kubicka. W opublikowanej recenzji p. dr hab. D. Kubicka zwróciła uwagę na metodologię przeprowadzonej analizy podkreślając, że z punktu widzenia celu zawartego w tytule opracowania, czyli „stanu ochrony języka polskiego”, błędem jest analizowanie wyłącznie treści pasków. Paski (nieruchome) u dołu ekranu mają status tytułów zapowiadających określone treści. Dlatego, tak jak tytuły prasowe czy zapowiedzi radiowe, mają przyciągnąć uwagę użytkownika i muszą być mocno nasycone emocjonalnie pozytywnie lub negatywnie! Dopiero analiza całego komunikatu pozwala stwierdzić, czy kryją się tam treści dyskredytujące, agresywne, kłamstwa itp. czy też jest to uzasadniona merytorycznie i właściwa krytyka. Język krytyki to zupełnie coś innego niż język agresji i dyskredytacji (...) (<http://cmwp.sdp.pl/krytyczna-recenzja-sprawozdania-rady-jezyka-polskiego-opinia-medioznawcy-zbiezna-ze-stanowiskiem-cmwp-sdp/>). Autorka analizy zwróciła również

uwagę na bardzo małą próbę badawczą (306 z od 8 do 9 tysięcy pasków pokazanych w badanym okresie w „Wiadomościach” por. Sprawozdanie str. 5). Jak napisała dr hab. D. Kubicka „*Język informacji politycznej*” to nie tylko paski, dlatego błędem jest nie tylko ograniczanie się do analizy samych pasków, ale także analizowanie tak skąpej próbki – 306 pasków z około 4000 dotyczących informacji politycznych (!) wybranych na podstawie arbitralnych decyzji autorów. Taki materiał nie jest reprezentatywny i budziłby zastrzeżenia nawet na poziomie pracy seminaryjnej/ magisterskiej, a co dopiero przy ogólnopolskim sprawozdaniu (Kubicka dz. cyt.). Podobne stanowisko zostało zaprezentowane przez Centrum Monitoringu i Wolności Prasy Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, w którym zwrócono uwagę, że ocenie poddano i przeanalizowano mniej niż 4 % wszystkich „pasków” w „Wiadomościach” (<http://cmwp.sdp.pl/jednostronosc-i-subiektywizm-rady-jezyka-polskiego-w-ocenie-paskow-w-wiadomosciach-tvp-apel-cmwp-sdp-o-ostroznosc-przy-cytowaniu-w-mediach-sprawozdania-rpi/>).

Ze względu na specyfikę przekazu, wpisy na paskach często muszą posługiwać się pewnymi skrótami i niejednokrotnie tylko sygnalizują wydarzenia, które mają miejsce, zaś pełne ich omówienie znajduje miejsce materiałach informacyjnych. Skrótowość przekazu zawartego na pasku, którą można porównać do zapowiedzi materiału prasowego, ma na celu nie tylko poinformowanie widzów, ale także zainteresowanie ich pełnymi materiałami dziennikarskimi dotyczącymi poszczególnych wydarzeń. Trudno jest, więc oceniać jeden konkretny wpis na pasku w oderwaniu od całości materiału.

Podkreślić należy, iż Rada Języka Polskiego jest zgodnie z art. 12 ust. 1 Ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 931 z późn. zm.) instytucją opiniodawczo-doradczą w sprawach używania języka polskiego. Rada nie posiada kompetencji do interpretacji przepisów prawnych, także w rozumieniu Ustawy o języku polskim. Ustawodawca nie wskazał także konsekwencji, jakie wynikają ze złożonego sprawozdania. Sprawozdanie po złożeniu przez Radę Języka Polskiego jest najczęściej przedmiotem oceny przez Sejm, a ściślej przez sejmową Komisję Kultury i Środków Przekazu. Zadaniem Komisji jest sformułowanie zalecenia (niewiążącej opinii) dla Sejmu, czy należy sprawozdanie przyjąć, czy też należy je odrzucić. Tym samym sprawozdanie w praktyce ma charakter wyłącznie informacyjny. Wnioski mogą stanowić także odpowiedni impuls do podjęcia inicjatywy ustawodawczej. (P. Czarnecki *Ustawa o języku polskim. Komentarz*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, 2014.);

Paski informacyjne, które emitowane są w czasie trwania programów telewizyjnych to krótkie, często jednozdaniowe hasła, mające na celu zapowiedzenie tematu, który następnie jest szerzej omawiany w materiale dziennikarskim. Jak podkreślił prof. Walery Pisarek tytuły prasowe (w tym wypadku paski będące w programach telewizyjnych są odpowiednikiem tytułu w prasie drukowanej), pełnią dwojaką rolę – informacyjną i publicystyczną (W. Pisarek *Poznać prasę po nagłówkach! Nagłówek w wypowiedzi prasowej w oświetleniu lingwistycznym*, Kraków 1967, str. 108 – 109). W literaturze tematu podkreśla się, że nagłówki (...) powinny być ciekawe, atrakcyjne i oryginalne (M. Ślawska *Tytuł - najmniejszy tekst prasowy*. Rocznik Prasoznawczy II/2008, str. 122). Już w 2004 roku dr hab. Zbigniew Bauer stwierdził, że *czysta informacja, to konstrukcja czysto teoretyczna, niemożliwa do zrealizowania w aktach komunikacji językowej* (Z. Bauer, *Gatunki dziennikarskie*, [w:] *Dziennikarstwo i świat mediów*, red. Z. Bauer, E. Chudziński, Kraków 2004, str. 152). Każdy nagłówek prasowy, czy belka w telewizji zawsze będą zawierały elementy wartościujące, co wynika z opisanych wyżej zasad ich tworzenia oraz ich specyfiki, mających na celu zainteresowanie odbiorcy.

Niemniej jednak mając na uwadze Sprawozdanie, Telewizja Polska S.A. ze swojej strony deklaruje analizę dokumentu, jak również zamieszczanych pasków informacyjnych. Nadmieniam także, iż Sprawozdanie dotyczyło lat 2016-2017. W tym okresie wpływały do TVP S.A. uwagi dotyczące treści pasków, które były następnie analizowane oraz poprawiane, tak, aby nie budziły żadnych wątpliwości, co do realizowania ustawowych obowiązków nadawcy publicznego. Telewizja Polska podjęła działania zmierzające do poprawy jakości przekazu.

Nie sposób natomiast zgodzić się z oceną Sprawozdania oraz treści pasków informacyjnych dokonaną przez Rzecznika Praw Obywatelskich, który wskazuje, iż powyższe nieprawidłowości oznaczają, iż dziennikarze TVP S.A. nie realizują obowiązków wynikających m.in. z art. 10 Ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku Prawo prasowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1914) oraz art. 21 ust. 1 Ustawy z dnia 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 361 z późn. zm.). Podkreślić także należy, iż analizą Rady Języka Polskiego objęta została niewielka część pasków informacyjnych.

Mogę zapewnić Pana, że wszystkie uwagi zgłoszone w Sprawozdaniu, zostaną starannie przeanalizowane oraz zostaną podjęte działania mające na celu wyeliminowanie ewentualnych nieprawidłowości w przyszłości.

Uprzejmie proszę o przyjęcie powyższych wyjaśnień.

Z poważaniem
3/3

TELEWIZJA POLSKA S.A.
Prezes Zarządu
Jacek Kurski